

"Honveds der Luft" - Det ungarske flyvevåben i Rusland, 1941

Indledning

Det tyske tidsskrift "Der Adler", Nr. 23, fra 18. november 1941, indeholder en artikel om det ungarske flyvevåben under overskriften "Honveds [1](#) der Luft - Ungarische Luftwaffe im Kampf gegen die Sowjets".

Billederne i artiklen tilskrives det ungarske flyvevåben og fotografen Oskar Pöffel.

I min oversættelse af billedteksterne har jeg søgt at bibeholde den samtidige noget florumvundne stil.

Artiklen

"Alarmen er gået på en ungarsk feltflyveplads. Efter at ordren til start er givet, løber besætningerne ud til deres maskiner, for at gå på vingerne mod russerne, som vores forbundsfæller allerede har tilføjet mangt et hårdt slag."

*"Efter angrebet på de russiske stillinger.
Disse ungarske piloter er netop vendt tilbage fra
deres kampopgave og deler nu deres erfaringer.
Efter stemningen at dømmes, så var der
tale om en heldigt gennemført opgave."*

Det ungarske flyvevåben bar khakifarvede uniformer. Officerer og faste underofficerer bar en khakifarvet kasket, med brun læderskygge, mens værnepligtige underofficerer og mandskabet bar en khakifarvet baret.

Mærket i kasketten var en kronet ørn, med udslåede vinger. Officerernes mærke var i guldtråd, mens faste underofficerer bar et mærke i sølvgrå metaltråd. Værnepligtige underofficerer og mandskab bar brugte et tilsvarende stofmærke i deres barretter, med bronzefarvet tråd.

I centrum af billedet (bagerst) ses en flyversoldat iført khakifarvet baret.

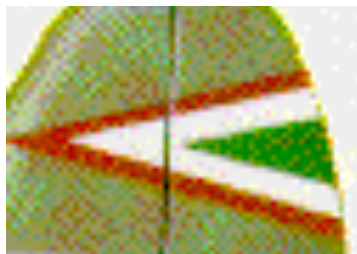
*"Ungarske jagerfly - af typen Fiat Cr 42 - på
en feltflyveplads nær fronten, klar til indsats."*

På to nærmeste jagerfly anes eskadrillemærket - *Sankt Georg*, hvilket identificerer de to fly som tilhørende 4. Jagereskadrille i 1. Jagerregiment.

Det gule bånd bag cockpittet var et fællestegn for alle tyske og tysk-allierede fly på Østfronten, hvorved identifikation af ven eller fjende blev betydeligt lettere.

*"En let bombemaskine af typen Caproni Ca 135 er klar til at lette,
og besætningen begiver sig ombord."*

IV. Bombeeskadrille (-) rådede over 6 maskiner af typen Ca 135. Maskinens gule identifikationsbånd anes helt til højre i billedet.

På vingen ses nationalitetsmærket, som senere i krigen blev afløst af et hvidt bjælkekors på sort bund.

*"Chefen for en sejrrig ungarsk jagereskadrille;
han er selv en af det mest succesfulde jagerpiloter,
som er blevet kendt i den ungarske presse for
især sit store mod ved mødet med fjenden."*

Ærmedistinktionen viser en kaptajn af flyvevåbnet - sort bund, gylden kant samt vinkel og bjælker. Tilsvarende distinktion blev båret på uniformsjakkens skulderklapper.

Nederst til venstre i billedet anes tre flysilhuetter, som efter al sandsynlighed markerer sejrer.

Officeren kan være kaptajn László Tomor, der var chef for 3. Jagereskadrille i 1. Jagerregiment, hvis mærke var spillekortet Hjerter Es.

"En let luftværnskanon fra det ungarske flygevåben er netop nået frem til den fremskudte feltflyveplads, som den skal sikre mod eventuelle russiske luftangreb."

Flyversoldaterne omkring luftværnskanonen (licensfremstillet 40 mm Bofors luftværnskanon) er iført flygevåbnets khakifarvede feltuniform, med tilsvarende baret.

Flygevåbnets 1. Feltbrigade

De dele af det ungarske flygevåben, som ledsagede de hærstyrker, der rykkede ind i Rusland, var fra juli til november 1941 organiseret således:

Enhed:	Flytyper:
3. Jagereskadrille/1. Jagerregiment	9 stk. Cr 42 jagerfly + 3 reservefly
4. Jagereskadrille/1. Jagerregiment	9 stk. Cr 42 jagerfly + 3 reservefly
2. Jagereskadrille (-)/1. Jagerregiment	6 (eller 7) stk. Re 2000 jagerfly
III. Bombeeskadrille (-)	Et antal Ju 86 K-2 bombefly

IV. Bombeeskadrille (-)

6 stk. Ca 135 bombefly

I. Rekognosceringseskadrille

6 stk. He 46 rekognosceringsfly + 2 reservefly

III. Rekognosceringseskadrille

6 stk. WM 21 rekognosceringsfly + 2 reservefly

1. Transporteskadrille

Flytyperne foreligger ikke oplyst - muligvis Ju 52 transportfly eller ombyggede bombefly af typen Ju 86 eller Fw 58.

Flytyper

Et jagerfly af typen Cr 42 - fra 4. Jagereskadrille.

Jagerfly af typen Re 2000.

Bombefly af typen Ju 86.

Bombefly af typen Ca 135.

Rekognosceringsfly af typen He 46.

Rekognosceringsfly af typen WM 21.

*Transportfly af typen Ju 52.
Fotografiet viser det noget senere
nationalitetsmærke.*

*Bombefly/transportfly af typen Fw58.
Fotografiet viser det noget senere
nationalitetsmærke.*

Ovenstående billedmateriale stammer fra Kilde 7, som er leveringsdygtig i fotografier og enkelte tegninger af samtlige flytyper, der gjorde tjeneste i det ungarske flyvevåben.

Indsats

I løbet af de godt fire måneder, som 1. Feltbrigade var ved fronten, nedskød den 39 fjendtlige fly; herudover tegnede luftværnsartilleriet sig for yderligere 43 fjendtlige fly.

Brigadens fly præsterede 1.454 *sorties* og 2.192 flyvetimer; alene 3. Jagereskadrille tegnede sig for godt 300 *sorties*. Der blev kastet 217 tons bomber.

Brigaden havde 17 faldne, 6 savnede og 28 sårede.

Brigaden mistede i alt 56 fly:

- 25 rekognosceringsfly
- 14 jagerfly
- 11 bombefly
- 5 forbindelsesfly
- 1 transportfly

8 af de tabtgående fly blev mistet i kamp; i tallene indgår også fly, der gik tabt under vejs fra Ungarn til fronten samt maskiner, som blev beskadiget mellem 20 og 90%.

Man havde også indhøstet en lang række erfaringer om flystyrkers indsats under kampforhold, om at være under operativ kommando af hærstyrker, om landstyrkernes hurtige fremrykning og de deraf følgende problemer med forskydning af feltflyvepladser, samt ikke mindst om vanskelighederne ved at fastholde et tilstrækkeligt højt vedligeholdelsesniveau.

Af en rapport, som blev udarbejdet efter hjemkomsten, fremgår det, at næsten alle de indsatte flytyper blev betegnet som uegnede til anvendelse på Østfronten, hvilket blandt andet det første møde med vinteren havde understreget.

Det var dog ikke så ligetil at skaffe nye fly, så man måtte klare sig med det materiel, man nu havde. Da der i sommeren 1942 bliver sendt en flyverstyrke til Rusland - til støtte for 2. Arme - er den for en stor dels vedkommende udstyret med tilsvarende flytyper. Dog råder man nu over så mange Re 2000 jagerfly, at todækkeren Cr 42 overføres til uddannelsesformål.

Efterskrift

På det tidspunkt, hvor artiklen i *Der Adler* blev bragt, var Flyvevåbnets 1. Feltbrigade næsten hjemsendt. De sidste enheder nåede frem til Ungarn den 26. november 1941.

Hvorvidt artiklen derfor tjener som "en tak for indsatsen" eller blot var tænkt som almindeligt, interessant stof, vides ikke. Sammenfaldet i tid er dog bemærkelsesværdigt.

Uniformer

Kaptajn, 1944.
Kilde 5

Løjtnant, 1943.
Kilde 6

Pilot, 1942-43.
Kilde 11

Korporal, 1941.
Kilde 5

Kaptajnen (Julius Horváth) bærer khakifarvet tjenesteuniform, med tilhørende felthue (skråhue), brun livrem og brune snørestøvler. Uniformen undergik ingen væsentlige ændringer i løbet af krigen, så officererne, der er vist i den tyske artikel, bærer en tilsvarende uniform, dog med kasket i stedet for felthue.

Huemærket føres på venstre side af felthuen. Gradstegnene føres på skulderklapperne - sort bund med kantning, bjælker og vinkel i guldtråd. Over højre brystlomme føres pilotvingen. Tjenestepistolen er af ungarsk fabrikat - Frommer 39.M.

Løjtnanten bærer en tysk flyverjakke af fåreskind over sin tjenesteuniform. Støvlerne er ligeledes af tysk fabrikat. På venstre side af felthuen føres den kronede ørn i guldtråd. Gradstegn føres på flyverjakkens underærme.

Vinterflyverdragten var af sort eller brunt læder og blev båret sammen med briller og pakket faldskærm (indledningsvist af italiensk fabrikat, senere tysk). Om sommeren brugtes skjorteuniform og lærredsflyverhjelme eller en beigefarvet lærredsflyverdragt. Piloterne i åbne maskiner bar efter billedmaterialet at dømme vinterflyverdragten eller sommeruniformen/tjenesteuniformen i kombination med en læderjakke.

Korporalen er iført khakifarvet feltuniform og baret. Skulderklapperne er sorte med gradstegn i sølvgrå metaltråd. Baretmærket er ligeledes i sølvgrå metaltråd; baretmærket for værnepligtige befalingsmænd og menige var af bronzefarvet metaltråd. Som alternativ til baretten fandtes også felthue (skråhue). På kraven føres et vinget propelmærke af sølvfarvet metal. Livrem og sko er af brunt læder. Tjenestepistolen er af ungarsk fabrikat - Frommer 39.M.

Kilder

1. *Der Adler* Nr. 23, Berlin 18. november 1941.
2. *The Royal Hungarian Army, 1920 - 1945* af Leo W.G. Niehorster, Axis Europa Books, New York 1998, ISBN 1-891227-19-X.
3. *Hungarian Air Force* af George Punka, Squadron/Signal Publications, nr. 6069, Carrollton, Texas 1994, ISBN 0-89747-349-3.
4. *The Hungarian Air Force in WWII, Part 1 and 2* Modell és Markett Magazin, Extra, Nr. 1/1995 og 4/1998.
5. *Marine og luftvåben uniformer 1939-45* af Andrew Mollo, Dansk Militærforlag, Hvidovre (uden år, men cirka 1980), ISBN 87-87794-01-2.
6. *The Armed Forces of World War II - Uniforms, Insignia and Organisation* af Andrew Mollo, Military Press, New York 1987, ISBN 0-517-54478-4.
7. *Aircraft Photos of Hungarian Military Aircraft* <http://www.mit.bme.hu/~tade/pages/acpics.htm>.
8. *Cr 42* http://www.dalnet.se/~surfcity/falco_hungary.htm.
9. *Re 2002* <http://www.geocities.com/CapeCanaveral/2072/heja.html>.
10. *Om det ungarske flyvevåbens uniformer* <http://www.rathbonemuseum.com/HUNGARY/Hungary1.html> og <http://www.rathbonemuseum.com/HUNGARY/HgSgt/HgSgt.html>.
11. Diverse indlæg om uniformer i debatforummet <http://www.thirdreichforum.com>.

Per Finsted

Noter

1) *Honved* betyder (en menig) soldat på ungarsk, og - med stort begyndelsesbogstav - den ungarske hær.